

Health for All Now!
People's Health Movement

Fiche 6 : médicaments

Gezondheid gaat boven de markt... ... Zo veranderen we Europa !

**We willen een Europa
dat een geneesmiddelenbeleid voert dat ten dienste staat
van de mensen in Europa en het Zuiden, en niet van "big pharma".**

Vandaag de dag worden geneesmiddelen ontwikkeld, geproduceerd en op de markt gebracht door commerciële bedrijven die winstgevendheid en winst belangrijker vinden dan de volksgezondheid. De Corona/Covid pandemie was helaas een dramatische illustratie hiervan op Europees niveau. De Europese Unie gaf tientallen miljarden euro's overheidsgeld uit aan vaccins tegen Covid/Corona. Toch waren deze vaccins alleen mogelijk dankzij een enorme injectie van overheidsgeld en vooruitgang in het publieke onderzoek (patent uit 2005 van de Universiteit van Pennsylvania, dat het ontstekingsgevaar van RNA-vaccins vermindert, en patent 070 van de Amerikaanse overheid, dat het RNA-fragment stabiliseert met behulp van lipidemicrokorrels). Aan de ene kant verkocht de farmaceutische industrie haar vaccins tegen goud geld aan de rijkste landen; aan de andere kant beroofde ze mensen in de minst rijke landen van vaccins door zich te verzetten tegen het opheffen van patenten. De vereniging Global Justice Now heeft met behulp van gegevens van Our World in Data de gevolgen geschat op meer dan 10.000 vermijdbare sterfgevallen per dag.

De monopolypositie van de farmaceutische industrie op geneesmiddelen, verleend door patenten en intellectuele eigendomsrechten, en de verwachtingen van patiënten voor toegang tot nieuwe geneesmiddelen voor ziekten die slecht of niet worden behandeld, zetten overheden ertoe aan om ongerechtvaardigde financiële voorwaarden van Big Farma te accepteren. Tussen 2000 en 2009 stegen de overheidsuitgaven voor geneesmiddelen in de Europese lidstaten met 76% door de kosten van geneesmiddelen. Dit zet de budgetten van de sociale gezondheidszorg in alle Europese landen onder druk. Tegelijkertijd blijven de winstmarges van farmaceutische concerns stijgen tot bijna 25%. Vincent Kiezebrink, onderzoeker bij SOMO, schat dat de winstmarge van Moderna op het Corona/Covid-vaccin rond de 44% ligt en die van Pfizer rond de 50%. Deze farmaceutische groepen zijn een van de machtigste krachten in de economische sector geworden. De farmaceutische lobby geeft op Europees niveau minstens 40 miljoen euro per jaar uit. Dit is vijftien keer meer dan het maatschappelijk middenveld uitgeeft aan lobbyen op het gebied van volksgezondheid.

Health for All Now!
People's Health Movement

Verschillende mechanismen op Europees niveau leiden tot een stijging van de kosten van geneesmiddelen voor overheden en patiënten:

- Vrijhandels- en vrij-investeringsverdragen

Deze beschermen de economische belangen van de farmaceutische industrie. Deze verdragen (TTIP, CETA, etc.) voorzien met name in de exclusiviteit van klinische testgegevens of de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie, onder dreiging van zware sancties. Bij het arbitrage tribunaal wegen de economische belangen van multinationals zwaarder dan het publieke belang. De TRIPS en TRIPS-plus overeenkomsten maken van geneesmiddelen handelswaar die onderworpen is aan de wetten van de markt, winst en financiële winstgevendheid. Deze overeenkomsten ondermijnen de toegang tot medicijnen voor de meest achtergestelde bevolkingsgroepen.

- Europese subsidies via publiek-private partnerschappen

De Europese instellingen hebben een publiek-privaat project van €5,3 miljard gefinancierd dat is afgestemd op de eisen van de farmaceutische industrie (Innovative Medicines Initiative). Maar het zijn de commerciële bedrijven die zich alle winsten toe-eigenen.

- Het patent- en prijssysteem

De missie van het Europees Geneesmiddelenbureau is om geneesmiddelen in de Europese Unie te evalueren en te controleren, in het belang van de volksgezondheid. Toch geeft het een vergunning voor 90% van de medicijnen die weinig of geen toegevoegde waarde hebben ten opzichte van bestaande medicijnen. Dit belemmert het gebruik van generieke geneesmiddelen. Anderzijds worden de prijs- en vergoedingsvoorwaarden vastgesteld door de nationale autoriteiten van de lidstaten via een ondoorzichtig mechanisme van overeenkomsten, waardoor een overmatige winst mogelijk is, zonder Europese regelgeving.

De budgettaire beperkingen op de gezondheidszorg die Europa voorstaat, creëren budgettaire moeilijkheden voor het socialezekerheidsstelsel, wat leidt tot de privatisering van de kosten voor geneesmiddelen, die ofwel rechtstreeks door de patiënten worden betaald, ofwel via een aanvullende verzekering (waarvan de premies snel stijgen).

De afgelopen jaren hebben farmaceutische bedrijven tekorten aan bepaalde geneesmiddelen bewust georganiseerd, waardoor de verkoopprijzen extra onder opwaartse druk kwamen te staan, zonder dat Europa hierop reageerde.

- Innovatieve geneesmiddelen

Er is een gebrek aan kader en samenwerking op Europees niveau als het gaat om het onderhandelen over de prijzen van deze medicijnen. Een voorbeeld: de multinational Gilead heeft het patent op Sofosbuvir. De productiekosten van een kuur Sofosbuvir bedragen €100. De verkoopprijs was £30.000 in het VK, \$84.000 in de VS, €40.000 in België en €41.000 in Italië en Frankrijk. Gilead kocht de onderzoeksresultaten voor deze behandeling van een openbare universiteit. Na minder dan een jaar op de markt zijn alle investeringskosten terugbetaald.

- Het huidige farmaceutische bedrijfsmodel is zeer effectief in het genereren van waarde voor aandeelhouders: bijvoorbeeld 4 tot 5 miljard euro per jaar voor aandeelhouders van Sanofi. Het

Health for All Now!
People's Health Movement

is veel minder effectief in het voorzien in de gezondheidsbehoeften van de bevolking. 1/3 van de Franse bevolking wordt geconfronteerd met geneesmiddelentekorten. De voorraden zijn in tien jaar tijd 300 keer zo groot geworden en zullen in 2023 zijn opgelopen tot 3700 (volgens ANSM). De farmaceutische industrie heeft aangekondigd te willen stoppen met de productie van 700 andere geneesmiddelen. De productie van oude producten, zelfs als ze nuttig en van groot therapeutisch belang zijn (MITM), wordt opgegeven door de farmaceutische industrie, die ze als onvoldoende winstgevend beschouwt. De bedrijven geven de voorkeur aan therapeutische innovaties (die zwaar worden gesteund door de overheidsfinanciën), waarvoor ze exorbitante prijzen vragen die ze ontoegankelijk maken voor de armste bevolkingsgroepen.

- Geheime onderhandelingen tussen de overheid en de farmaceutische industrie onder dekking van het zakengeheim leiden tot prijsafspraken zonder enige democratische controle.
- Deze mechanismen vergroten de moeilijkheden en het risico op tekorten of geen toegang in landen met de laagste koopkracht, omdat de farmaceutische industrie prioriteit geeft aan de verkoop aan solvabele landen tegen de hoogste prijzen.
- Generieke geneesmiddelen krijgen in veel landen geen voorrang, zelfs als ze van gelijkwaardige kwaliteit zijn.
- De extra kosten voor patiënten worden zó onhoudbaar dat een recordaantal recepten niet wordt benut en voor zelfmedicatie wordt gekozen, wat soms totaal contraproductief is.
- Overmatige verpakking is een onaanvaardbare bron van afval en vervuiling.

Onze prioriteiten

- Europa moet een Europese instantie ontwikkelen die onafhankelijk is van farmaceutische bedrijven en die universitair- en overheidsonderzoek en de ontwikkeling van geneesmiddelen en medische producten bevordert op basis van waarheidsgetrouwe kosten en geïdentificeerde behoeften, ook als deze niet winstgevend zijn.
- Essentiële geneesmiddelen moeten "toegankelijk, beschikbaar, betaalbaar, van goede kwaliteit zijn en goed gebruikt worden", om te voldoen aan de behoeften van miljarden mensen in Europa en elders in de wereld.
- Als er generieke geneesmiddelen beschikbaar zijn (die aan dezelfde kwaliteits- en controle-eisen moeten voldoen als alle andere geneesmiddelen), moeten we daar via openbare aanbestedingen prioriteit aan geven. Wanneer een geneesmiddel tegen een abnormaal hoge prijs wordt verkocht, moet de productie van kopieën van geneesmiddelen vóór het verstrijken van het octrooi mogelijk worden gemaakt door middel van dwanglicenties. Bijgevolg moet het gebruik van dwanglicenties worden vergemakkelijkt. In het geval van een gezondheids crisis zoals de Covid/Corona-pandemie, of in het geval van onvervulde gezondheidsbehoeften, moeten octrooien op alle geneesmiddelen worden opgeheven.
- Europese instellingen, zoals het EMA en de Europese Commissie, moeten de ontwikkeling van nieuwe modellen voor onderzoek en ontwikkeling, productie en distributie van

Health for All Now!
People's Health Movement

kwaliteitsproducten ondersteunen, zoals principes gebaseerd op "open wetenschap" en maatschappelijk verantwoorde licenties, in overeenstemming met de medische en maatschappelijke behoeften. Internationale samenwerking moet worden aangemoedigd en overheidsfinanciering moet op het noodzakelijke niveau worden gebracht, zonder het aan particuliere investeerders over te laten.

- Er moet een betere samenwerking komen tussen de lidstaten en de Europese instellingen om de waarde van een nieuw geneesmiddel, de ontwikkelingskosten en de toegang tot alle relevante informatie te beoordelen.
- Het innovatieve karakter en de maatschappelijke en therapeutische behoefte moeten beter worden bepaald in verhouding tot de alternatieven die al beschikbaar zijn op de geneesmiddelenmarkt (generieke geneesmiddelen en biosimilars bijvoorbeeld).
- De EU moet een beleid van overheidsinvesteringen en openbare inkoop voeren om te ontsnappen aan de lobby-eisen van multinationale farmaceutische bedrijven. Overheidssteun aan de particuliere sector moet afhankelijk zijn van toegankelijkheid voor iedereen op Europees en mondiaal niveau en hiermee moet rekening gehouden worden bij het vaststellen van prijzen. Geheime onderhandelingen onder het mom van bedrijfsgeheim moeten verboden worden.
- De EU moet zorgen voor autonomie op gezondheidsgebied voor essentiële behoeften in de lidstaten door de productie van actieve ingrediënten te verplaatsen. De verplaatsing van de productie in de gezondheidszorg is dé gelegenheid om nieuwe politieke keuzes op te leggen die de oprichting van non-profitorganisaties bevorderen, die democratisch beheerd worden door de gemeenschap en die de doeltreffendheid van het recht op gezondheid voor de hele bevolking garanderen.
- De EU moet echte solidariteit ontwikkelen met de rest van de wereld en initiatieven ondersteunen om de lokale productie van medicijnen, vaccins, tests en medische producten te bevorderen.
- De EU moet de politieke wil tonen om tot een akkoord te komen en te zorgen voor samenhangende regelgeving om tekorten te voorkomen, niet alleen in tijden van pandemische crises, en moet strengere maatregelen nemen ten aanzien van de farmaceutische industrie, waaronder sancties tegen de talrijke voorraad tekorten.
- Europa moet de TRIPS- en TRIPS-plus-overeenkomsten opzeggen en stopzetten en actie ondernemen om tegemoet te komen aan de universele gezondheidsbehoeften van de mensheid, zodat geneesmiddelen een speciale wettelijke status krijgen, erkend in het internationaal recht, waardoor ze niet toe-eigenbaar zijn, zodat ze buiten de wetten van de markt, winst en concurrentie vallen. Deze status zou die van gemeenschappelijk goed kunnen zijn.